

PUIGSECH, Josep. *La revolució russa i Catalunya*, Vic: Eumo Editorial, 2017. Referències, 59. 256 pàgs. [13,5 x 21,5].

La Revolució Russa és un dels fets cabdals que cal estudiar per entendre el món actual, atès que ha tingut un impacte innegable en la seva evolució històrica. A la pràctica, fou el clímax del suïcidi lent que protagonitzaren les elits dirigents de l'època. Aquestes, empeses per l'imperialisme desenfrenat que caracteritzà l'anomenada *Belle Époque* (que de bella no en tingué gaire, car la fam, l'explotació colonial i els conflictes bèl·lics i socials foren la norma arreu i no l'excepció), dugueren els seus països al terrible i salvatge carnatge de la I Guerra Mundial. En definitiva, aquest fet marcà clarament l'inici d'un nou món que es caracteritzà, fins a la caiguda de l'URSS a finals dels anys vuitanta del segle XX, per l'existència d'un fort xoc ideològic i militar, amb tots els ets i uts que es vulgui, entre dues visions oposades de com s'havia d'organitzar l'economia i societat mundials: la capitalista i la comunista.

Josep Puigsech Farràs, autor especialitzat en estudiar les relacions entre la Rússia soviètica i Espanya, en el període comprès entre 1917 i l'inici dels anys quaranta del segle XX, centra aquest treball en com va influir aquest fet en la societat catalana de l'època. L'obra s'inicia amb la sorpresa inicial que produïren les primeres notícies d'aquesta revolució, passant tot seguit a descriure com fou vista i interpretada pels diversos actors polítics i socials i finint amb l'estudi de les estretes relacions que s'establiren entre ambdós territoris (Rússia i Catalunya) com a conseqüència de l'esclat de la Guerra Civil Espanyola. Estructuralment, el treball es troba organitzat en tres grans capítols i un breu epíleg, que es descriuen breument a continuació.

El primer "La Revolució dels maximalistes arriba a Catalunya" se centra en la primerenca recepció que tingueren les notícies de la presa del poder per part dels bolxevics. El principal problema fou que aquestes arribaren amb comptagotes i un cop passades pel sedàs de la premsa internacional, que era poc, per no dir gens, favorable al procés. Inicialment, en bona part per aquest fet, la percepció fou majoritàriament negativa, tant a la dreta com a l'esquerra. Només alguns intel·lectuals, com Rovira i Virgili, tingueren una visió inicialment poc definida, bàsicament pel suposat respecte dels revolucionaris russos pels drets nacionals de les minories. Igualment, succeí amb alguns limitats grups socialistes relacionats amb el sindicalisme. Curiosament, els sectors més favorables foren els vinculats amb l'anarquisme, atès que veien la revolució russa com a un model de canvi. Fins i tot, inicialment, el principal sindicat anarquista, la CNT, es plantejà integrar-se a la III Internacional; tot i que ràpidament se'n desdigué. El segon capítol, anomenat "La Revolució dels comunistes té un efecte crida a Catalunya", se centra en l'impacte que tingué entre les elits intel·lectuals catalanes i en com personatges de molt diversa tradició política tractaren d'apropar-se i entendre la Revolució, per motius molt variats. Resulta especialment interessant l'estudi dels casos d'Andreu Nin, que fins i tot arribà a instal·lar-se a la Rússia soviètica; el de Francesc Macià, que s'hi apropà per tractar d'obtenir ajut pels seus projectes insurreccionals; o el de diversos viatgers que, simplement, pretenien tenir-ne una visió de primera mà, com

el crític Eugeni Xammar o l'encuriosit Josep Pla. El darrer apartat, anomenat “La llarga ombra de la Revolució Russa durant els anys republicans”, intenta entrar de dret en la fase final d'aquest procés, amb la descripció del sorgiment dels primers partits comunistes a Catalunya. Un fet que l'autor no s'està de destacar és que en ells la qüestió nacional fou un fet cabdal, com demostra de forma fefaent que fracassessin tots els intents de crear una simple secció regional sotmesa a un partit mare d'àmbit espanyol; malgrat les indicacions de la Internacional perquè es bastís un únic partit comunista per estat. Finalment, es descriu la important influència que aconseguí l'URSS a Catalunya i Espanya com a conseqüència de l'esclat de la Guerra Civil, en esdevenir l'únic aliat de confiança de la República. Les pàgines dedicades a descriure l'actuació del cònsol soviètic a Barcelona, Vladímir Antónov-Ovséienko, antic cap revolucionari que havia comandat la presa del Palau d'Hivern, i la seva directa intervenció perquè el POUM (partit comunista que no seguia les directrius soviètiques) fos anorreat, són de gran interès. Finalment, el treball es clou amb un breu epíleg “Un bagatge per a la història de Catalunya”, que resumeix breument i magistralment tots els apartats anteriors.

LLUÍS BUSCATÓ I SOMOZA
(Doctor en Història – Girona)

Traducción de la reseña anterior:

La Revolución Rusa es uno de los hechos más importantes y que precisa ser estudiado para entender el mundo actual, debido a que ha tenido un impacto innegable en su evolución histórica. En la práctica, fue el clímax causado por el lento suicidio de las élites dirigentes de la época. Estas se hallaban presionadas por el imperialismo desenfrenado que caracterizó a la denominada *Belle Epoque* (que de bella no tuvo demasiado, pues el hambre, la explotación colonial y los conflictos bélicos y sociales se convirtieron en la norma en todas partes y no la excepción), llevaron a los países a la terrible y salvaje carnicería de la I Guerra Mundial. En definitiva este hecho marcó de un modo claro el inicio de un nuevo mundo que se caracterizó, hasta la caída de la URSS a finales de los años ochenta del siglo XX, por la existencia de un fuerte choque ideológico y militar, con todos los pros y contras que se quiera, entre dos visiones opuestas sobre el modo de organizar la economía y la sociedad mundial: la capitalista y la comunista.

Josep Puigsech Farràs, autor especializado en el estudio de las relaciones entre la Rusia soviética y España, en el periodo comprendido entre 1917 y el inicio de los años cuarenta del siglo XX, centra este trabajo en el modo como influyó este hecho en la

sociedad catalana de la época. La obra se inicia con la sorpresa inicial que produjeron las primeras noticias de esta revolución, pasando a continuación a describir como fue vista e interpretada por los diversos actores políticos y sociales, y finaliza con el estudio de las estrechas relaciones que se establecieron entre ambos territorios (Rusia y Cataluña) como consecuencia del estallido de la Guerra Civil española. Estructuralmente, el trabajo se halla organizado en tres grandes capítulos y un breve epílogo, que vamos a describir de un modo breve a continuación.

El primero “La Revolució dels maximalistes arriba a Catalunya” (“La Revolución de los maximalismos llega a Cataluña”) se centra en la inicial recepción que tuvieron las noticias de la toma del poder por parte de los bolcheviques. El principal problema fue que éstas llegaron con cuentagotas y habían pasado por el cedazo de la prensa internacional, que era poco, por no decir nada, favorable al proceso. Inicialmente, en buena parte por este motivo, la percepción fue mayoritariamente negativa, tanto para la derecha como para la izquierda. Sólo algunos intelectuales, como Rovira i Virgili, tuvieron una visión al principio poco definida, básicamente debido al supuesto respeto de los revolucionarios rusos por los derechos nacionales de las minorías. Lo mismo sucedió con algunos limitados grupos socialistas relacionados con el sindicalismo. Curiosamente, los sectores más favorables fueron los vinculados al anarquismo, debido a que veían en la revolución rusa un modelo de cambio. Incluso, inicialmente, el principal sindicato anarquista, la CNT, se planteó integrarse a la III Internacional; aunque bien pronto se desdijo. El segundo capítulo, titulado “La Revolució dels comunistes té un efecte crida a Catalunya” (“La Revolución de los comunistes tiene un efecto llamada en Cataluña”), se refiere al impacto que tuvo entre las élites intelectuales catalanas y en como personajes de muy diversa tradición política trataron de aproximarse y entender la Revolución, por motivos muy variados. Resulta de especial interés el estudio de los casos de Andreu Nin, que incluso llegó a instalarse en la Rusia soviética; Francesc Macià, que se acercó para tratar de obtener ayuda para sus proyectos insurreccionales, o el de diversos viajeros que, simplemente, pretendían tener una visión de primera mano, como el crítico Eugeni Xammar o el curioso Josep Pla. El último apartado, titulado “La llarga ombra de la Revolució Russa durant els anys republicans” (“La larga sombra de la Revolución Rusa durante los años republicanos”), intenta entrar de lleno en la fase final de este proceso, con la descripción del surgimiento de los primeros partidos comunistas en Cataluña. Un hecho que el autor no deja de destacar es que en ellos la cuestión nacional fue un hecho clave, como demuestra de forma fehaciente que fracasaran todos los intentos de cerrar una simple sección regional sometida a un partido madre de ámbito español; a pesar de las indicaciones de la Internacional para que hubiera un único partido comunista por estado. Finalmente, se describe la importante influencia que consiguió la URSS en Cataluña y España como consecuencia del estallido de la Guerra Civil, al convertirse en el único aliado de confianza de la República. Las páginas dedicadas a describir la actuación del consul soviético en Barcelona, Vladimir Antónov-Ovséienko, antiguo jefe revolucionario que había comandado la toma del Palacio de Invierno, y su directa intervención para que el POUM (partido comunista que no seguía las directrices soviéticas) fuera aniquilado, son de gran interés. Por último, el trabajo concluye con un

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (novembre 2017)

breve epílogo “Un bagatge per a la història de Catalunya” (“Un bagaje para la historia de Cataluña”), que resume de un modo breve y magistral los apartados anteriores.

LLUÍS BUSCATÓ I SOMOZA
(Doctor en Història – Girona)